

Adaptació dels professionals a les noves eines documentals: estudi de cas del Departament de Química de la UAB

Alexandre López Borrull

Facultat de Ciències de la Comunicació. Universitat Autònoma de Barcelona, 08193 Bellaterra (Barcelona). Alexandre.Lopez@uab.es

Introducció

És prou conegut que la Química és de les ciències que més aviat s'adonà de la importància de tenir al seu abast un bon conjunt d'eines i recursos documentals per a cercar i trobar informació. Així, la considerada primera font química secundària, *Chemisches Journal für die Freunde der Naturlehre*, apareix el 1778.

Actualment i degut al desenvolupament de les noves tecnologies, també les antigues fonts d'informació s'han hagut d'adaptar a Internet, a la vegada que ha permès crear-ne de noves, com ara revistes exclusivament digitals, directoris de webs, cercadors de dades moleculars i portals especialitzats per a químics.

Dins el context actual, una de les preocupacions dels qui estudiem i ensenyem Documentació Química és l'adaptació dels professionals a aquestes eines. La percepció que el qui treballa en contacte amb els professionals té és que aquests no aprofiten totes les eines que tenen al seu abast o no ho fan prou eficientment.

Amb la intenció de recolzar aquestes percepcions i formar l'usuari, s'ha procedit a dur a terme un estudi de cas d'un centre dedicat a la investigació química, evidentment amb necessitats informatives constants i de tot tipus. Es trià el Departament de Química de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Objectius

- Fonamentar les intuïcions expressades a la Introducció.
- Fer un seguiment en llarg dels anys de la progressiva adaptació dels professionals a Internet.
- Detectar deficiències de formació i formular propostes de millora (seminaris, cursos de doctorat, etc.).
- Mitjançant una enquesta pedagògica, millorar el coneixement de les eines documentals que els químics tenen al seu abast, tan a la pròpia Universitat com les accessibles via Internet.

Metodologia

Per a assolir aquests objectius es redactà una enquesta autoexplicativa amb un seguit de preguntes, juntament amb definicions de conceptes i serveis i un petit llistat d'adreces web d'òptima utilitat.

- Aquesta enquesta fou distribuïda per correu entre els 115 membres del cos docent i investigador del Departament de Química de la UAB.
- Un cop recollides, les enquestes foren tractades i s'extragueren les dades i conclusions que es presenten seguidament.

Resultats

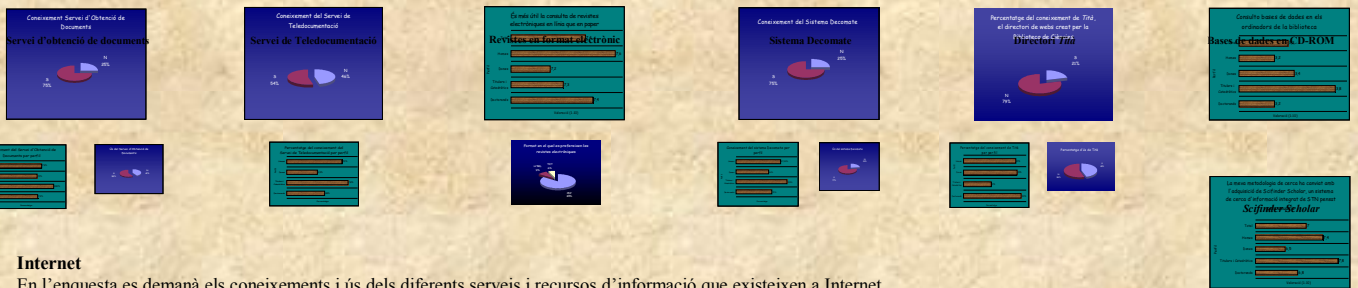
- Lliuraren l'enquesta abans del període de tractament de les dades 52 persones.
- L'enquesta anònima, demanà les dades de sexe i posició per a establir possibles divergències per perfils.

Sexe: Homes 24 Dones 28 Posició Professors titulars i catedràtics 9 Doctorands 43

Serveis de la biblioteca

En l'enquesta es demanà els coneixements i ús dels diferents serveis de les biblioteques de la UAB.

Internet

En l'enquesta es demanà els coneixements i ús dels diferents serveis i recursos d'informació que existeixen a Internet.

Percentatge del coneixement i ús de llocs web rellevants generals o especialitzats en Química					
Tipus servei ofert	Tipus d'informació	Nom	Percentatge de coneixement	Percentatge d'ús	
Bases de dades	Patents	Spocenet	11 %	10 %	
		Dalchini	4 %	4 %	
		USPTO	6 %	6 %	
		SDBS	21 %	21 %	
Directoris	General	WebBases	12 %	10%	
		ElBIB	98 %	83 %	
		Terna	90 %	52 %	
Especialitzats en Química	Llibre	Libre For	13 %	12 %	
		Chemistry	85 %	73 %	
		Goole	85 %	85 %	
Motores	General	Athavista	88 %	56 %	
		Chemfinder	45 %	44 %	
Portals	Especialitzats en Química	ToxQuimica	27 %	17 %	
		Chemeca	60 %	60 %	
		Quimifarma	31 %	21 %	

Conclusions

- En aquests moments hi ha una manca de coneixement de les pròpies eines i serveis que els químics tenen al seu abast.
- Els membres que duen més temps resten més assabentats dels diferents serveis de les biblioteques, però manca que en la formació dels nous investigadors es transfereixin aquests coneixements.
- Els mecanismes de promoció dels propis serveis per part del sistema bibliotecari presenten algunes deficiències que actualment estan sent ja esmenades.
- Els nous sistemes d'informació electrònica, com ara el *Scifinder Scholar*, estan modificant les rutines de cerca d'informació, cosa que és cospada pels mateixos investigadors.
- Es continuen preferint suports com el pdf, útils per a la difusió electrònica però que permeten la impressió i posterior lectura sobre el paper.
- Aquesta sensació d'autodidactisme fa que no es coneguin prou bé les eines que s'estan emprant i no se'n tregui l'òptim rendiment.
- Els recursos tipus web són més aprofitats per a la vessant investigadora que no pas per la docent.
- Manquen eines de difusió de tots aquests nous productes que van apareixent via web.
- Tot i emprar recursos web en la recerca, aquests no acostumen a ser citats en les posteriors publicacions que se'n deriven.
- Les eines de cerca d'informació de tipus general són més coneguts i emprats que les eines especialitzades en Química.
- No s'aprecien diferències significatives entre homes i dones.
- El coneixement per part dels doctorands dels cercadors per Internet és lleugerament més elevat que els dels professors i catedràtics.